

ΧΗΜΕΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΘΕΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

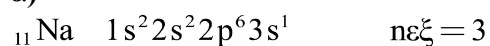
ΘΕΜΑ Α
A1. β

A2. γ

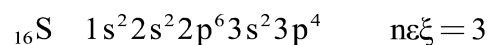
A3. α

A4. β

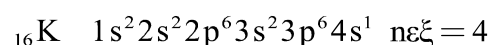
A5. δ

ΘΕΜΑ Β
B1.
α)

 $1^{\text{η}}$ ή I_A ομάδα – 3^η περίοδο

$$Z^* = 11 - 10 = 1$$

 $16^{\text{η}}$ ή VI_A ομάδα – 3^η περίοδο

$$Z^* = 16 - 10 = 6$$

 $1^{\text{η}}$ ή I_A ομάδα – 4^η περίοδο

$$Z^* = 19 - 18 = 1$$

$$r_S < r_{\text{Na}} < r_{\text{K}}$$

Η ατομική ακτίνα αυξάνεται κατά μήκος μιας περιόδου του Π.Π. από τα δεξιά προς τα αριστερά και σε μια ομάδα του Π.Π. από πάνω προς τα κάτω. Τα άτομα του K και του Na βρίσκονται στην ίδια ομάδα άρα επειδή το K είναι μια περίοδο πιο κάτω θα έχει $r_{\text{K}} > r_{\text{Na}}$. Τα άτομα του Na και του S βρίσκονται στην ίδια περίοδο, όμως το Na είναι πιο αριστερά άρα $r_{\text{Na}} > r_{\text{S}}$.

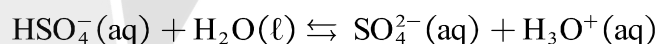
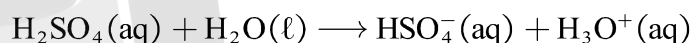
β)

$$E_{i1(\text{Na})} < E_{i1(\text{S})}$$

Η ενέργεια πρώτου ιοντισμού (E_{i1}) εξαρτάται από την ατομική ακτίνα (r) και το δραστικό πυρηνικό φορτίο (Z^*) όσο πιο μικρή είναι η ατομική ακτίνα και όσο πιο μεγάλο το Z^* τότε η E_{i1} αυξάνεται. Για τα δυο στοιχεία ισχύει $r_{\text{Na}} > r_{\text{S}}$ και $Z_{\text{Na}}^* < Z_{\text{S}}^*$. Τα ηλεκτρόνια της εξωτερικής στιβάδας ($n=3$) του ατόμου του S είναι πιο κοντά στον πυρήνα άρα η έλξη πυρήνα – ηλεκτρονίου είναι μεγαλύτερη και απαιτείται περισσότερη ενέργεια για την απομάκρυνση του ηλεκτρονίου.

B2.

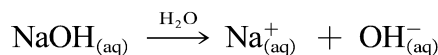
α. Με την προσθήκη του $\text{H}_2\text{SO}_4(\text{aq})$ η συγκέντρωση των $[\text{H}_3\text{O}^+]$ αυξάνεται καθώς από τον ιοντισμό του H_2SO_4 παράγονται H_3O^+

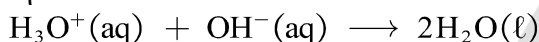
Άρα σύμφωνα με την αρχή Le chatelier, η θέση της χημικής ισορροπίας μετατοπίζεται προς την κατεύθυνση εκείνη που τείνει να αναιρέσει την αύξηση της συγκέντρωσης των H_3O^+

Άρα προς τα δεξιά. Συνεπώς η $[\text{Cr}_2\text{O}_7^{2-}]$ αυξάνεται άρα επικρατεί το πορτοκαλί χρώμα στο διάλυμα.

- β.** Το $\text{NaOH}_{(\text{aq})}$ είναι μια ισχυρή βάση για την οποία ισχύει

Τα OH^- εξουδετερώνουν τα H_3O^+ του υδατικού διαλύματος σύμφωνα με την παρακάτω αντίδραση

Συνεπώς η $[\text{H}_3\text{O}^+]$ μειώνεται άρα σύμφωνα με την αρχή του Le chatelier, η Θ.Χ.Ι θα πρέπει να μετατοπιστεί προς την κατεύθυνση εκείνη όπου η $[\text{H}_3\text{O}^+]$ θα αυξηθεί χωρίς να αναιρεθεί πλήρως η μεταβολή. Άρα προς τα αριστερά. Έτσι θα αυξηθεί η $[\text{Cr}_2\text{O}_4^{2-}]$ και θα επικρατήσει το κίτρινο χρώμα στο διάλυμα

- B3.** για το ${}_2\text{He}^+ = 1s^1$

Στο άτομο του ${}_1\text{H}$ και τα υδρογονοειδή ιόντα όπως το ${}_2\text{He}^+$ η ενέργεια των υποστοιβάδων καθορίζεται από τον κύριο κβαντικό αριθμό n καθώς δεν υπάρχουν ηλεκτρονιακές απώσεις. Όσο αυξάνεται το (n) αυξάνεται και η ενέργεια της υποστοιβάδας και άρα του e^- .

Άρα για την υποστοιβάδα $4p$ ισχύει $n = 4$ ενώ για την υποστοιβάδα $3s$ και $3d$ ισχύει $n = 3$.

Άρα $E_{4p} > E_{3s} = E_{3d}$

Συνεπώς $\Delta E_{4p \rightarrow 3s} = \Delta E_{4p \rightarrow 3d}$ και άρα από την σχέση $\Delta E = h \cdot f$ επίσης θα ισχύει $f_{4p \rightarrow 3s} = f_{4p \rightarrow 3d}$

- B4.**

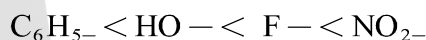
- α.** Ισχύει $\text{p}K_a = -\log K_a$

Άρα όσο πιο μεγάλο $\text{p}K_a$ τόσο πιο μικρό το K_a .

Γνωρίζουμε ότι όσο πιο μικρό το K_a τόσο μικρότερη είναι η ισχύ των οξέων.

Υποκαταστάτες που έλκουν ηλεκτρόνια προκαλούν $-I$ Επαγωγικό φαινόμενο και αυξάνουν την ισχύ των οξέων καθώς πολώνουν τον δεσμό $\text{O}-\text{H}$ του

υδροξυλίου της καρβοξυλομάδας $\begin{array}{c} \text{O} \\ \parallel \\ -\text{C}-\text{OH} \end{array}$ και έτσι το H αποσπάται ευκολότερα. Συνεπώς

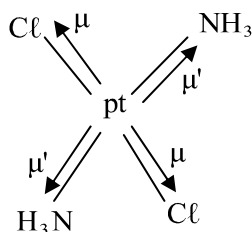

- β.** Το CF_3COOH διαθέτει δύο παραπάνω F που προκαλούν ισχυρότερο $-I$ επαγωγικό φαινόμενο. Ο δεσμός μεταξύ του O και του H της ^-OH πολώνεται

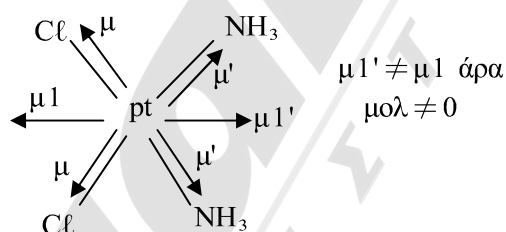
περισσότερο καθώς τα τρία άτομα F έλκουν έντονα τα ηλεκτρόνια προς το μέρος τους και έτσι αποσπάται πιο εύκολα το άτομο του H. Ένα οξύ είναι ισχυρότερο όταν έχει μεγαλύτερη τάση να αποβάλλει H και άρα θα έχει μεγαλύτερη K_a (μικρότερο pK_a).

- B5.** Λόγω της γεωμετρίας του μορίου στη δομή B η συνισταμένη διπολική ροπή είναι $\mu_{ολ} \neq 0$ και άρα το μόριο είναι πολικό. Αντίθετα στη δομή A οι όμοιοι υποκαταστάτες βρίσκονται σε απέναντι θέσεις οπότε οι διπολικές ροπές αλληλοεξουδετερώνονται και ισχύει τελικά $\mu_{ολ} = 0$. Άρα μη πολικό μόριο.

Το σύμπλοκο της δομής B αναπτύσσει δεσμούς London, διπόλου-διπόλου και δεσμούς π -H μεταξύ των μορίων του ίδιου αλλά και με τα μόρια του H_2O , που είναι πολικός διαλύτης. Οι διαμοριακές δυνάμεις που αναπτύσσονται αυξάνουν την διαλυτότητα του συμπλόκου (με δομή B) στο H_2O .

$$\mu_{ολ} = 0$$

$$\mu_{1'} \neq \mu_1 \text{ άρα } \mu_{ολ} \neq 0$$

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

α) Έστω C_1 η συγκέντρωση του οξέος HA στο διάλυμα Y1 ($V_1 = 20 \text{ mL} = 0,02 \text{ L}$)

Στο ΙΣ $V_{\text{προτύπου}} = 20 \text{ mL}$ NaOH όπου έχει πραγματοποιηθεί πλήρη εξουδετέρωση του HA, σύμφωνα με την χημική εξίσωση.

$$\text{Όπου } n_{\text{HA}} = n_{\text{NaOH}} = 0,2 \cdot 0,02 = 0,004 \text{ mol HA}$$

$$\text{Άρα } C_1 = \frac{n_{\text{HA}}}{V_1} = \frac{0,004}{0,02} = 0,2 \text{ M}$$

β) $n_{\text{NaOH}} = 0,2 \cdot 0,01 = 0,002 \text{ mol}$ (στο σημείο που έχουν προστεθεί τα 10 mL)

	HA	+	NaOH	→	NaA	+	H ₂ O
Αρχ.	0,004		0,002		-		-
Αντ.	0,002		0,002		-		-
Παρ.	-		-		0,002		0,002
Τελ.	0,002		-		0,002		0,002

$$V = 20 + 10 = 30 \text{ mL}$$

$$[\text{HA}] = [\text{NaA}] = \frac{0,002}{0,03} = \frac{2}{30} \text{ M}$$

Όπου:

	NaA	$\xrightarrow{\text{H}_2\text{O}}$	Na^+	+	A^-
Δίιστ.	$\frac{2}{30}$		-		-
Παρ.	-		$\frac{2}{30}$		$\frac{2}{30}$

Παρατηρούμε πως προκύπτει ρυθμιστικό διάστημα HA/A^- όπου σύμφωνα με την εξίσωση Henderson – Hasselbach ισχύει:

$$(\text{KaHA} = 10^{-6} \Rightarrow \text{pKaHA} = -\log 10^{-6} = 6)$$

$$\text{pH} = \text{pKa} + \log \frac{[\text{A}^-]}{[\text{HA}]} = 6 + \log \frac{\frac{2}{30}}{\frac{2}{30}} = 6 \Rightarrow \text{pH} = 6$$

Πρόκειται για το μέσο της ογκομέτρησης

Γ2.

Έστω C_2 η συγκέντρωση της βάσης B στο διάστημα Y_2

Αφού τα δυο διαλύματα είναι ίσων συγκεντρώσεων τότε ισχύει $C_1 = C_2 = 0,2 \text{ M}$

όπου $V_2 = 20 \text{ mL}$ άρα $n_B = 0,2 \cdot 0,02 = 0,004 \text{ mol}$

Στο ΙΣ ισχύει:

	B	+	HCl	$\rightarrow$	BHCl
Αρχ.	0,004		nHCl		-
Αντ.	0,004		0,004		-
Παρ.	-		-		0,004
Τελ.	-		-		0,004

Αυτό όπου $n_B = n\text{HCl} = 0,004 \text{ mol HCl}$

$$\text{Άρα } [\text{HCl}] = \frac{0,004}{V_{\text{προτύπου}}} \Rightarrow 0,2 = \frac{0,004}{V_{\text{προτύπου}}} \Rightarrow V_{\text{προτύπου}} = 0,02 \text{ L ή } 20 \text{ mL}$$

Επίσης $n\text{BHCl} = 0,004$ όμως ο ογκος στο ΙΣ: $V = 20 + 20 = 40 \text{ mL}$

$$\text{Συνεπώς } [\text{BHCl}] = \frac{0,004}{0,04} = 0,1 \text{ M}$$

	BHCl	$\xrightarrow{\text{H}_2\text{O}}$	BH^+	+	Cl^-
	0,1		-		-
	-		0,1		0,1

	BH^+	+	H_2O	$\rightleftharpoons$	B	+	H_3O^+
Αρχ.	0,1		-		-		-
Ιοντ.	x		-		-		-
Παρ.	-		-		x		x
Ι.Σ	0,1-x		-		x		x

$$K_{a_{BH^+}} - K_{b_B} = K_w \Rightarrow K_{a_{BH^+}} = \frac{K_w}{K_{b_B}} = \frac{10^{-14}}{10^{-6}} = 10^{-8}$$

$$K_{a_{BH^+}} = \frac{x^2}{0,1 - x} = \frac{x^2}{0,1} \Rightarrow x\sqrt{K_{a_{BH^+}} \cdot 0,1} = \sqrt{10^{-8} \cdot 10^{-1}} = \sqrt{10^{-9}} = 10^{-4,5} M$$

$$[H_3O^+] = x = 10^{-4,5} M \Rightarrow pH = -\log[H_3O^+] = -\log 10^{-4,5} = 4,5$$

Γ3.

Η επιλογή του δείκτη γίνεται με βάση την περιοχή αλλαγή χρώματος του δείκτη. Θα πρέπει το pH στο ΙΣ να βρίσκεται στην περιοχή pH αλλαγής χρώματος του δείκτη ή στο κατακόρυφο τμήμα της καμπύλης ογκομέτρησης.

Για το διάλυμα Y_2 γνωρίζουμε ότι $pH_{\text{IS}} = 4,5$ άρα ο καταλληλότερος δείκτης είναι η ηλιανθίνη (iii) με περιοχή αλλαγή χρώματος $2,5 < pH < 4,5$ ($pK_a - 1 < pH < pK_a + 1$).

Για το διάλυμα Y_1 στο ΙΣ βρήκαμε ότι $n_{NaA} = 0,004 \text{ mol}$, $V_{\text{IS}} = 40 \text{ mL}$ άρα

$$[NaA] = \frac{0,004}{0,04} = 0,004 = 0,1 M$$

	NaA	$\xrightarrow{H_2O}$	Na ⁺	+	A ⁻	
Αρχ.	0,1		-		-	
Τελ.	-		0,1		0,1	
				$\rightleftharpoons$		
	A ⁻	+	H ₂ O		HA	+
Αρχ.	0,1		-		-	-
Ιοντ.	y		-		-	-
Παρ.	-		-		y	y
Ι.Σ.	0,1-y		-		y	y

$$K_{a_{HA}} \cdot K_{b_{A^-}} = K_w \Rightarrow K_{b_{A^-}} = \frac{10^{-14}}{10^{-6}} = 10^{-8}$$

$$\text{άρα } pH = -\log[H_3O^+] = -\log 10^{-9,5} = 9,5$$

Άρα καταλληλότερος δείκτης είναι το κίτρινο της αλιζαρίνης (i) με περιοχή pH αλλαγής χρώματος $10 < pH < 12$

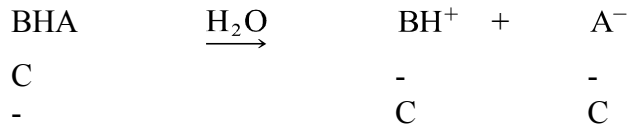
Γ4.

$$n_B = n_{HA} = 0,004 \text{ mol και } V_1 = V_2 \text{ τότε}$$

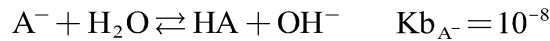
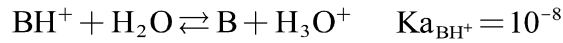
	HA	+	B	$\rightarrow$	BHA
Αντ.	0,004		0,004		-
Παρ.	-		-		0,004

Ο όγκος του διαλύματος που προκύπτει $V = V_1 + V_2 = 2V_1$

$$\text{Άρα } [BHA] = \frac{0,004}{2V_1} = \frac{0,002}{V_1} M = C$$

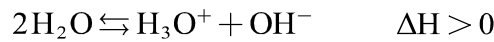

Επειδή και το BH⁺ και το A⁻ προέρχονται από ασθενείς ηλεκτρολύτες τότε ιονίζονται μερικώς

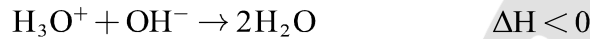

Αφού $K_{a_{\text{BH}^+}} = K_{b_{\text{A}^-}}$ τότε $[\text{H}_3\text{O}^+] = [\text{OH}^-]$ και θα προκύψει ουδέτερο διάλυμα αφού και οι δυο ισορροπίες είναι εξίσου το ίδιο μετατοπισμένες προς τα δεξιά.

Γ5. Ο αυτιοντισμός του H₂O είναι ενδόθερμη αντίδραση όπως φαίνεται παρακάτω:

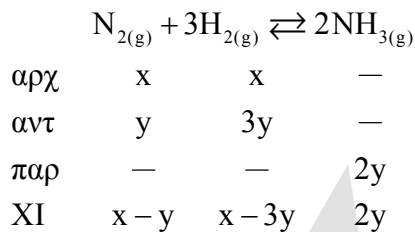
Όμως κατά την διάρκεια της αντίδρασης πραγματοποιείται εξουδετέρωση όπου πρόκειται για την αντίθετη αντίδραση:

Κατά την εξουδετέρωση εκλύεται θερμότητα άρα αυξάνεται η θερμοκρασία του διαλύματος. Στο ΙΣ όπου ολοκληρώνεται η εξουδετέρωση και παύει η έκλυση θερμότητας.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Έστω x mol N₂ και x mol H₂

$$n_{\text{αερίων (ολικά)}} = x - y + x - 3y + 2y = 2x - 2y \quad (1)$$

Η αναλογία όγκων είναι και αναλογία mol

Στα 100 mol μείγματος ισορροπίας περιέχονται 20 mol NH₃

Στα (2x - 2y) mol 2y mol NH₃

$$100 \cdot 2y = 20(2x - 2y) \Rightarrow 10y = 2x - 2y \Rightarrow 12y = 2x \Rightarrow x = 6y \quad (2)$$

$$\alpha = \frac{n_{\text{πρακτ(NH}_3)}}{n_{\text{θεωρ(NH}_3)}} = \frac{2y}{\frac{2x}{3}} = \frac{3 \cdot 2y}{2x} = \frac{3y}{x} = \frac{3y}{6y} = \frac{1}{2} = 0,5 \text{ ή } 50\%$$

Δ2.

$$(1) : n_{\text{αερ}} = 2x - 2y = 10 \Rightarrow 2(6y) - 2y = 10 \Rightarrow 12y - 2y = 10 \Rightarrow 10y = 10 \Rightarrow y = 1 \text{ mol}$$

$$(2) \Rightarrow x = 6y = 6 \text{ mol}$$

Άρα XI $n_{\text{N}_2} = x - y = 6 - 1 = 5 \text{ mol}$

$$n_{\text{H}_2} = x - 3y = 6 - 3 = 3 \text{ mol}$$

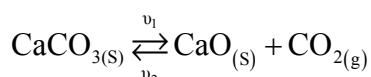
$$n_{\text{NH}_3} = 2y = 2 \text{ mol}$$

$$K_c = \frac{[\text{NH}_3]^2}{[\text{N}_2][\text{H}_2]^2} \Rightarrow V_1 = 5 \text{ L}$$

Δ3.

α. Πρόκειται για απλές αντιδράσεις οπότε για την $v_1 = k_1$ και για την $v_2 = k_2 \cdot [\text{CO}_2]$ όπου k_1 και k_2 οι σταθερές ταχύτητας για τις δύο αντιδράσεις.

β.

αρχ	2	—	—
αντ	x	—	—
παρ	—	x	x
XI ₁	2 - x	x	x

Αφού $v_2 = v_{\text{CO}_2} = 0,4 \text{ M / min} = v_1$ στην XI

$$v_1 = k_1 = 0,4 \text{ M / min}$$

$$\alpha_{\text{CaCO}_3} = \frac{x}{2} \Rightarrow 0,5 = \frac{x}{2} \Rightarrow x = 1 \text{ mol}$$

$$[\text{CO}_2] = \frac{x}{V} = \frac{1}{1} = 1 \text{ M}$$

$$v_2 = k_2 [\text{CO}_2] \Rightarrow k_2 = \frac{v_2}{[\text{CO}_2]} = 0,4 \text{ min}^{-1}$$

γ. Με την απομάκρυνση των mol του CO_2 η Θ.XI θα πρέπει να μετατοπιστεί προς τα δεξιά σύμφωνα με την αρχή Le Chatelier καθώς η $[\text{CO}_2]$ μειώνεται.

Επίσης επειδή $\theta = \text{σταθερή}$ τότε $K_c = [\text{CO}_2] = \text{σταθερή}$ άρα θα πρέπει να αναιρεθεί πλήρως η μεταβολή. Η προς τα δεξιά αντίδραση θα πρέπει να γίνει μονόδρομη

Στην XI $n_{\text{CaCO}_3} = 1 \text{ mol} = 2 - x$

$$n_{\text{CaO}} = 1 \text{ mol} = x$$

$$n_{\text{CO}_2} = 1 \text{ mol} = x$$

$$P = \frac{[\text{CO}_2]RT}{V_2} = \frac{xRT}{V_2} = xRT = RT$$

Έστω $y \text{ mol CO}_2$ αφαιρούνται

$$\text{CaCO}_{3(s)} \rightarrow \text{CaO}_{(s)} + \text{CO}_{2(g)}$$

αρχ	1	1	1-y
αντ	1	-	-
παρ	-	1	1
τελ	-	2	2-y

$$P' = \frac{P}{2} \text{ όπου } P' = \frac{[\text{CO}_2]' RT}{V_2} = [\text{CO}_2]' - RT = (2-y)RT$$

$$(2-y)RT = \frac{RT}{2} \Rightarrow (2-y)2 = 1 \Rightarrow 4 - 2y = 1 \Rightarrow y = 1,5 \text{ mol CO}_2 \text{ αφαιρέθηκαν.}$$